

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут **природничих наук**

Кафедра біології та екології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Оселищна концепція біорізноманіття**

Освітня програма 101 Екологія

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність Екологія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від “26” січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

Розробники силабусу: Різничук Надія Іванівна – кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та екології.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Біологія
Освітня програма	091 Біологія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	Біологія
Галузь знань	091 Біологія
Освітній рівень	(бакалавр/магістр/PhD)
Статус дисципліни	(основна/вибіркова)
Курс / семестр	1 / 2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП)

Мета курсу – є ознайомлення студентів з основними ідеями екомережі, в основі якої лежить так звана оселищна концепція збереження біорізноманіття, тобто ідея збереження певних типів оселищ (habitats), як територій (місць) існування видів, або їх груп, що мають важливе значення для збереження біорізноманіття Європи. Методологія оселищної охорони – це своєрідний інструмент уніфікації підходів до охорони біотичного й ландшафтного різноманіття в країнах Європи. В основі природоохоронних програм, що впливають з цієї концепції (Natura 2000, Emerald – Смарагдова мережа) лежить принцип виділення ділянок земної поверхні (sites), які визначаються певними, конвенційно погодженими, властивостями чи характеристиками, що відповідають підходам європейського природоохоронного законодавства (місця існування видів рослин і тварин, місцезнаходження рідкісних типів угруповань тощо).

Завдання курсу – Директиви про оселища є збереження або забезпечення умов для досягнення сприятливого стану збереження видів і природних оселищ. Директива визначає низку критеріїв, необхідних для того, щоб визначити чи природне оселище або вид перебувають у сприятливому стані збереження, чи ні. Характеристика цих критеріїв та умов забезпечення сприятливого стану збереження представлені в другій частині вступу У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати: знати про стан збереження природного оселища, його природний ареал і ділянки, на яких він представлений у межах цього ареалу, • специфічні структури і функції екосистем, необхідні для його довгострокового існування, • стан збереження типових видів. Стан збереженості виду • дані щодо динаміки популяцій відповідних видів, • природний ареал виду.

уміти: виділяти оселища, описувати їх назви і склад, площу об'єкта, структуру й функції (у тому числі – типові види), і перспективи (включаючи загрози).

Компетентності (мають співпадати з матрицею ОП)

Компетентності – здатність навчатися та опановувати сучасні знання в предметній області та інтегрувати їх із уже наявними, розуміння професії, прихильність безпеці, дотримання здорового способу життя, прагнення до збереження навколишнього середовища та здатність забезпечувати гармонійну взаємодію з природним довкіллям у всіх сферах життєдіяльності, здатність до аналізу та синтезу, вміння виявляти, формулювати, ставити та вирішувати прикладні (науково-прикладні) завдання, володіння культурою професійної безпеки та здатністю розглядати питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища як найважливішого пріоритету в житті й діяльності.

Програмні результати навчання (мають співпадати з матрицею ОП)

Результати навчання – Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Лекція 1. Принципи оселищної концепції збереження біорізноманіття та особливості її впровадження в Україні.	Необхідність обґрунтування нових підходів до реалізації практичних засад охорони природи, які забезпечують збереження сталості умов середовища за неминучого нині збільшення антропогенного впливу на природне довкілля й подальшої трансформації ландшафтів.	Тести, питання
2	Лекція 2. Критерії забезпечення сприятливого стану збереження оселищ і видів згідно із директивою про оселища (1992).	Основною метою Директиви про оселища є збереження або забезпечення умов для досягнення сприятливого стану збереження видів і природних оселищ, для яких були створені природоохоронні території, відповідно до законодавства ЄС. Директива про оселища визначає низку критеріїв, необхідних для того, щоб визначити природне оселище або вид, як таке, що має сприятливий стан збереження.	Тести, питання
3	Лекція 3. Принципи й особливості підготовки перекладів	Загальний аналіз оригінальних текстів Директиви та Тлумачного посібника свідчить про їх	Тести, питання

	<p>“Директиви про оселища Європейського Союзу” (1992) та “тлумачного посібника з визначення типів оселищ Європейського Союзу” (2007).</p>	<p>надзвичайну специфічність, до того ж, у зв’язку з різним призначенням цих двох документів, вони мають значні відмінності у формі викладу в поєднанні зі значною насиченістю спеціальним термінологічним і понятійним лексичним матеріалом.</p>	
4	<p>Лекція 4. Директива Європейського Союзу 92/43/єс про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори (1992).</p>	<p>Оскільки головною метою цієї Директиви є збереження та покращення стану біорізноманіття, зважаючи на економічні, соціальні, культурні та регіональні вимоги часу, ця Директива стосується реалізації загальних засад сталого розвитку, оскільки збереження біорізноманіття у певних випадках може потребувати здійснення людиною певних заходів або спонукання до цього.</p>	<p>Тести, питання</p>
5	<p>Лекція 5. Збереження природних типів оселищ та оселищ видів.</p>	<p>Мережа Natura 2000 включатиме також території з особливим статусом збереження, які визначені державами-членами відповідно до Директиви 79/409/ЄЕС.</p>	<p>Тести, питання</p>
6	<p>Лекція 6. Охорона видів.</p>	<p>Держави-члени створюють систему моніторингу випадків ненавмисного відлову й вбивства видів тварин, які названі в пункті а Додатка IV. На основі зібраної інформації держави-члени застосовуватимуть подальші дослідницькі або природоохоронні заходи, щоб окремі випадки ненавмисного відлову або вбивства тварин не мали негативного впливу на відповідні види.</p>	<p>Тести, питання</p>
7	<p>Лекція 7. Природні типи оселищ європейського значення (єс), збереження яких потребує створення територій особливої</p>	<p>Настанови з поясненням типів оселищ містяться в “Тлумачному посібнику з визначення типів оселищ Європейського Союзу”, відповідно до рішення, яке було прийняте комітетом, що створений в рамках Статті 20 (“Комітет з питань типів</p>	<p>Тести, питання</p>

	охорони.	оселищ”), та виданий Європейською Комісією ¹ .	
8	Лекція 8. Види тварин і рослин, що становлять особливий інтерес для співтовариства (єс), збереження яких потребує створення територій особливої охорони.	Більшість видів, названих у цьому Додатку, також дублюються в Додатку IV. Якщо види присутні тільки в цьому Додатку, то проставлено позначення (o); якщо вид вказаний в Додатку також присутній в Додатку V, але його немає в Додатку IV, то біля його назви стоїть символ (V).	Тести, питання
9	Практична робота 1. Принципи оселищної концепції збереження біорізноманіття та особливості її впровадження в Україні.	Необхідність обґрунтування нових підходів до реалізації практичних засад охорони природи, які забезпечують збереження сталості умов середовища за неминучого нині збільшення антропогенного впливу на природне довкілля й подальшої трансформації ландшафтів.	Тести, питання
10	Практична робота 2. Критерії забезпечення сприятливого стану збереження оселищ і видів згідно із директивою про оселища (1992).	Основною метою Директиви про оселища є збереження або забезпечення умов для досягнення сприятливого стану збереження видів і природних оселищ, для яких були створені природоохоронні території, відповідно до законодавства ЄС. Директива про оселища визначає низку критеріїв, необхідних для того, щоб визначити природне оселище або вид, як таке, що має сприятливий стан збереження.	Тести, питання
11	Практична робота 3. Принципи й особливості підготовки перекладів “Директиви про оселища Європейського Союзу” (1992) та “тлумачного посібника з визначення типів оселищ Європейського	Загальний аналіз оригінальних текстів Директиви та Тлумачного посібника свідчить про їх надзвичайну специфічність, до того ж, у зв’язку з різним призначенням цих двох документів, вони мають значні відмінності у формі викладу в поєднанні зі значною насиченістю спеціальним термінологічним і понятійним лексичним матеріалом.	Питання, тести

	Союзу” (2007).		
12	Практична робота 4. Директива Європейського Союзу 92/43/єс про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори (1992).	Оскільки головною метою цієї Директиви є збереження та покращення стану біорізноманіття, зважаючи на економічні, соціальні, культурні та регіональні вимоги часу, ця Директива стосується реалізації загальних засад сталого розвитку, оскільки збереження біорізноманіття у певних випадках може потребувати здійснення людиною певних заходів або спонукання до цього.	Питання, тести
13	Практична робота 5. Збереження природних типів оселищ та оселищ видів.	Мережа Natura 2000 включатиме також території з особливим статусом збереження, які визначені державами-членами відповідно до Директиви 79/409/ЄЕС.	Питання, тести
14	Практична робота 6. Охорона видів.	Держави-члени створюють систему моніторингу випадків ненавмисного відлову й вбивства видів тварин, які названі в пункті а Додатка IV. На основі зібраної інформації держави-члени застосовуватимуть подальші дослідницькі або природоохоронні заходи, щоб окремі випадки ненавмисного відлову або вбивства тварин не мали негативного впливу на відповідні види.	Питання, тести
15	Практична робота 7. Природні типи оселищ європейського значення (єс), збереження яких потребує створення територій особливої охорони.	Настанови з поясненням типів оселищ містяться в “Тлумачному посібнику з визначення типів оселищ Європейського Союзу”, відповідно до рішення, яке було прийняте комітетом, що створений в рамках Статті 20 (“Комітет з питань типів оселищ”), та виданий Європейською Комісією ¹ .	Питання, тести

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	+

Практичне заняття	35
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	5
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Вили навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Лекції	+		+		+		+		+		+		+		+		+		+
Практичні з-тя		5		5		5		5		5		5		5		5		5	
Самостійна р-та																		10	
Індивідуальні завдання															5				
Екзамен/Залік																			50
Всього за тиж-нь		5		5		5		5		5		5		5	5	10			50

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, кабінет екологічного коворкінгу, електронний фліпчарт, комп'ютери та інше
<p>Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: місце і простір. У 2-х томах. – К.: Видавничополіграфічний центр “Київський університет”, 2005 а. – Т. 1. – 431 с. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: місце і простір. У 2-х томах. – К.: Видавничополіграфічний центр “Київський університет”, 2005 б. – Т. 2. – 503 с. Дідух Я.П., Кузьманенко О.Л. До питання про співвідношення понять “екосистема”, “габітат”, “біотоп” та “екотоп” // Укр. ботан. журн. – 2010. – 67, № 5. – С. 668-679. Дідух Я.П., Фіцайло Т.В., Коротченко І.А., Якушенко Д.М., Пашкевич Н.А. Біотопи лісової та лісостепової зон України / Ред. чл.-кор. НАН України Я.П. Дідух. – К.: ТОВ “МАКРОС”, 2011. – 288 с. Ємельянов І.Г., Гродзинський М.Д. Біотоп // Екологічна енциклопедія: у 3 т. / Редколегія А.В.Толстоухов (головний редактор) та ін. – К.: ТОВ “Центр екологічної освіти та інформації”, 2006. – Т. 1: А-Е. – С. 94. Зелена книга України / під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я.П.Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – 448 с. + 48 кольор. с. 14 Зелена книга Украинской ССР: Редкие, исчезающие и типичные, нуждающиеся в охране растительные сообщества / Ред. Ю.Р. Шеляг-Сосонко. – К.: Наук. думка, 1987. – 216 с. Ковальов О.П. По сторінках книги М.Д. Гродзинського “Пізнання ландшафту: місце і простір” / електронний ресурс: http://www.geography.pp.ua/2011/06/blog-post_12.html Смарагдова мережа в Україні / Ред. Л.Д. Проценко. – К.: Хімджест, 2011. – 192 с. Стойко С.М., Шеляг-Сосонко Ю.Р. Раритетний фітоценофонд України та концепція</p>	

національної “Зеленої книги” // Укр. ботан. журн. – 2005. – 62, № 5. – С. 611-623. Bolen E.G., Robinson W.L. Wildlife ecology and management. – Englewood, NJ: Prentice Hall, 1995. – 620 p. Danielson B.J. Communities in a landscape: the influence of habitat heterogeneity on the interaction between species // American Naturalist. – 1991. – 138. – P. 1105-1120. Kaule G. Die Übergangs- und Hochmoore Süddeutschlands und der Vogesen: Landschaftsökologische Untersuchungen mit besonderer Berücksichtigung der Ziele der Raumordnung und des Naturschutzes. Leutershausen: J. Cramer, 1974 (Dissertationes Botanicae Band 27). Kaule G. Kartierung schutzwürdiger Biotope in Bayern // Verh. Ges. Ökologie. – 1975. – 3. – S. 257-260. Rabinowitz D., Cairns S., Dillon T. Seven forms of rarity and their frequency in the flora of the British Isles // Conservation biology: the science of scarcity and diversity / Ed. V.E. Soulé. – Sunderland, Mass.: Sinauer Associates, 1986. – P. 182-204. The CORINE Biotopes project. Alive and Kicking. / Rosanne van Oudheusden, 2005.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра біології та екології, вул. Галицька, 201, кабінет екологічного коворкінгу 520, +38-0342-596164, https://kbe.pnu.edu.ua/ , kbe@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Різничук Надія Іванівна
Контактна інформація викладача	nadiia.riznychuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.
Пропуски занять (відпрацювання)	відпрацювання до початку наступного заняття
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	вказати причину
Невідповідна поведінка під час заняття	не допускається
Додаткові бали	-
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи

Викладач

Різничук Н.І.